

AJÁNLÁS AZ OTTHONI SZAKÁPOLÁSI ÉS HOSPICE SZOLGÁLATOK SZÁMÁRA AZ ÚJ KORONAVÍRUS BETEGSÉGGEL (COVID-19) KAPCSOLATBAN

Összeállította: Magyar Hospice-Palliatív Egyesület és a Magyarországi Otthonápolási és Hospice Egyesület közös szakmai konszenzus alapján

A koronavírus okozta pandémiás járvány és az ezzel kapcsolatos egészségügyi és társadalmi krízishelyzet miatt fontosnak tartottuk, hogy szakmai ajánlást tegyünk közzé, kifejezetten az otthoni ellátó szolgáltatóink, szervezeteink számára.

Jelen összeállítás ajánlás, mely nem helyettesíti a hivatalos hatósági eljárásrendet!

*Kérjük vegye figyelembe, hogy bár sok közös pont van az otthoni hospice és az otthoni szakápolás működésében, amelyekre közös ajánlásokat tudunk tenni, számos lényegi pontban el is tér a két ellátás egymástól (finanszírozás, betegkör stb...), amire külön specifikus javaslatokat lehet kidolgozni. Fontos hangsúlyozni, hogy számos leírt dolog **evidencia**, de ilyen helyzetben hiba abból kiindulni, hogy ami számunkra evidens, az mindenki számára az, vagy mindenkinek eszébe is jut.*

1. pont: Egészség biztonsági szempontok

Elsődleges szempont, hogy **vigyázzunk magunkra és ezáltal másokra is!**

Kerülni kell minden felesleges kockázatot és nélkülözhető kontaktust **a munkában és a magánéletben is!**

- Az otthoni **vizit előtt** lehetőleg (még telefonon) az 1.sz mellékletben szereplő kérdéslista alapján **tájékozódjon, pozitív válasz esetén az ott szereplő utasítás szerint járjon el.**

AJÁNLÁSOK:

- Amennyiben szükséges a **szakdolgozók** soron kívüli **oktatása** (email, telefon); mindenki által megkapott EMMI és egyéb tájékoztató anyagok eljuttatása részükre; javasoljuk, hogy a szolgálatvezetők folyamatosan tájékoztassák a szakdolgozókat, hogy naprakész információkkal rendelkezzenek a járvány témájával kapcsolatban tudásukkal, hozzáállásukkal egyaránt. **A folyamatos informálódás és tájékoztatás elengedhetetlen.**
- A **veszélyeztetett kollégákat** (kor, betegségek) vonja ki a személyes kontaktust igénylő ellátásból.
- Javasoljuk, hogy naprakészen tájékozódjon az ellátott terület aktuális **fertőzöttségi állapotáról**, elsősorban a háziorvosoktól. Minden praxissal történő kommunikációs szituációban lehetőleg **kérdezzen rá a praxisban ismert fertőzöttekre. Elrendelés felvételekor minden esetben térjen ki az érintettség kockázatára** (fertőzött kontakt, külföldi tartózkodás). Szükség esetén a megyei járványügy információit is kérje ki.
- A betegnél töltött idő során gondoskodjon a **szellőztetésről**.
- **Rendkívüli fontosságú a higiénés szabályok** betartása, meglévő **védőeszköz szakszerű használata!** (alap evidencia, de nem lehet elégszer hangsúlyozni!)
- Javasolt a kézfertőtlenítés hatékonyságát rontó **óra, gyűrű, karkötő mellőzése** nem csak a munkában, de a magánéletben is.

- Lehetőleg **minimalizálni kell a beteg kontaktusokat** a legszükségesebbekre:
 - az EMMI rendelettel összhangban csak a **legszükségesebb eseteket lássa el**, ahol az ellátás elmaradása vélhetően életveszélyt vagy tartós egészségkárosodást, illetve kórházba kerülést váltana ki (**otthoni szakápolást** érinti);
 - a betegnél töltött időt a feltétlenül szükségesre kell csökkenteni és törekedni kell a rövid, gyors, szakszerű ellátásra;
 - kerülni, illetve minimalizálni kell a tömegközlekedési eszközök használatát, egyéb megoldásokat keresni (pl. önkéntes sofőrök bevonása);
 - amennyiben lehetséges, keressen megoldást a **teljesen biztonságos, érintkezésmentes ellátásra**
 - a hozzátartozó bevonásával előnyben kell részesíteni a **telefonos távkonzultációkat** (orvosi, ápolói), személyes beavatkozást csak olyan esetben végezzen, amikor egészségügyi szaktudás szükséges;
 - lehetőség szerint biztosítsa a távoktatási lehetőségeket, e-mail-es, videó-hívásos, esetleges szóbeli és írásos útmutatások elküldésével (**telecare ellátás**) pl.: sebkezelés oktatása, szondatáplálás, ahol lehetséges, szervezze meg a gyógytornász, pszichológus, logopédus, dietetikus munkáját telefonos vagy online videó-hívásos formában;
- Javasoljuk a kiesett dolgozók esetében a **képzett és laikus önkéntesek megszólítását**, bevonását, toborzását, szakmai oktatásukat és nyilatkoztatásukat a koronavírusfertőzés átvitelének megelőzése céljából (**hospice** ellátást érinti)
- Azon szolgáltatók számára, akik térítésmentes **segédeszközökölcsönzést** biztosítanak, ezen tevékenységük **felfüggesztése javasolt**, amennyiben mégis segédeszközt biztosítanak, úgy **biztosítsák az eszköz fertőtlenítését**, az eszközök szállításába a hozzátartozók bevonását (**hospice** ellátást érinti).
- **védőeszközök** kimerülőben, természetesen kérjük a járványügy segítségét is, de sok illúziónk nem lehet.
 - javasolt **egyéni beszerzési csatornák kiépítése**, mert személyes kapcsolatok révén lehetőség nyílhat a patikák, forgalmazók részéről soron kívüli kiszolgálásra, kiszállításra ;
 - javasoljuk a területileg illetékes patikában magisztrális alkoholos tartalmú kézfertőtlenítők megrendelését 100 ml-es, adagoló pumpás, zsebbe elhelyezhető kiserelésben. Tartózkodjon a nem hivatalos, ellenőrzött forrásból származó, vagy nem ellenőrzött minőségű szerek alkalmazásától!
 - Egyre több „alternatív”, többször használatos, **fertőtleníthető maszk** érhető el. Több cég kezdett **hatóságilag is engedélyezett, többször használatos maszkot** gyártani, elsősorban ezeket a lehetőségeket ajánljuk. **Keressük együtt a varrodai lehetőséget, hogy saját beszerzési forrást tudjunk létrehozni!**

2. pont: Jogi biztonság szempontjai

A veszélyhelyzet alatti különleges jogrendben a **szolgáltatásoknak magukat és szakdolgozóikat is óvniuk kell jogi szempontból is**. A **sürgős szükség eldöntése** és annak ellátásra gyakorolt hatása **elsősorban az otthoni szakápolás munkáját érinti**, ezen a téren az EMMI utasítás az irányadó.

AJÁNLÁSOK:

- Az EMMI rendelet szerint a **veszélyeztetett szakdolgozókat** meg kell óvni a kockázatoktól, és erre a figyelmüket fel kell hívni. Amennyiben ennek ellenére is dolgozni akarnak, **nyilatkozatot** kell tenniük, hogy ezt saját felelősségükre vállalják.
- 2020. március 16. óta csak **sürgős szükség** esetén látható el beteg (EMMI utasítás), ezért fontos a rendszerben maradó betegek esetében (akár új akár régi) egyeztetni a házi orvosokkal. Olyan ellátás/vizit maradjon a rendszerben, ami **jogilag védhető**.
- Különösen fontosnak tartjuk, hogy az **elrendelésnél a "sürgős szükség" orvos által írásban is dokumentálva legyen!**
- Bár javasoljuk a lehetőség szerinti **érintkezésmentes ellátási formák** alkalmazását (telefonos konzultáció, videóhívás) jelenleg ez nem finanszírozott, **de feltétlenül dokumentálandó**. Dolgozunk azon, hogy ez az ellátási forma is bekerüljön a finanszírozásba–, miként az alapellátásban is támogatják és ajánlják. Ennek engedélyezéséig a jelenleg érvényben lévő szabályok szerint járhatunk el.
- Javasolt **áttekinteni és azonnal pótolni** a szolgáltató által biztosított rendelet szerinti **arcképes igazolvány kiállítását**, átadását az ellátásba bevont Kollégák számára (szakdolgozók, önkéntesek), melynek tartalmaznia kell az alábbiakat: ellátást végző fényképe, neve, szakképesítése, szolgáltató neve, működési engedély száma, egészségbiztosítóval kötött szerződés száma.

További információért javasoljuk felkeresni a Nemzeti Népegészségügyi Központ honlapját (<https://www.nnk.gov.hu/>) a www.mohe.hu oldalt vagy az alábbi linkre kattintva minden szakmai tájékoztatót megtalál:

https://hospice.hu/hospice-hirek/2020-03-13_%3Cspan_class=piros%3EEMMI-s_szakmai

Amennyiben további kérdés merül fel Önben, az alábbi elérhetőségeken állnak az Ön szíves rendelkezésére:

- telefonszám: 06 80 277 455 és 06 80 277 456
- emailcím: koronavirus@bm.gov.hu
- honlap: <https://koronavirus.gov.hu/>
- facebook oldal és messenger: <https://www.facebook.com/koronavirus.gov.hu/>

Források: EMMI által kiadott ajánlások, szakmai tájékoztatók, miniszteri-, államtitkári levelek, újtások, rendeletek és eljárásrendek, saját tapasztalatok

KÉRDÉSLISTA

1. Az alábbi tünetek bármelyikét tapasztalja-e a beteg vagy a környezetében lévő családtag: láz (≥ 38 °C), köhögés, légszomj?

ha igen: nem menni, azonnal vegyék fel **telefonon** a kapcsolatot a háziorvossal (esetleg értesítsék a szakdolgozót, ha negatív)

ha nem: következő kérdés

2. A beteg környezetében lévő családtagok, hozzátartozók az elmúlt 14 nap során jártak-e külföldön?

ha Igen: hol (5-ös lista, azonnal jelentkeznie kell), **mennyi ideig volt, mikor jött haza**(lappangási idő miatt érdekes), **van-e tünete** (ha nem szerepelt az előző körben), **gyanú esetén:** (pl. erősen fertőzött,5-ös listán kívüli ország) **lehet-e várni az ellátás kezdetével?**(pl. mikor jött haza?), **mennyire van szoros kapcsolatban a gyanús családtaggal?**(lehet, hogy nem is találkoznak), **a bejutáshoz milyen kontaktus kell** (kivel kell találkozni?)

ha nem: következő kérdés

3. A beteg ellátásában szorosan részt vevő családtag (tagok) került-e (kerültek-e) szoros kapcsolatba a tünetek megjelenése előtti 14 napban megerősítetten vagy valószínűsítetten új koronavírussal fertőzött személlyel?

ha Igen: mikor (lappangási idő miatt érdekes), **bejelentette-e** (karantén alatt áll?), **van-e tünete** (ha nem szerepelt az előző körben), **gyanú esetén: lehet-e várni az ellátás kezdetével?** (pl. mikor kontaktálódott?), **mennyire van szoros kapcsolatban a gyanús családtaggal?** (lehet, hogy nem is találkoznak), **a bejutáshoz milyen kontaktus kell** (kivel kell találkozni?)

ha nem: következő kérdés

4. A klinikai és a járványügyi adatok alapján felmerül-e a COVID-19 gyanúja munkahelyen, családi, baráti közösségben, akut légúti fertőzések halmozódása előfordult-e?

ha Igen: mikor (lappangási idő miatt érdekes), **mennyire volt/van kapcsolatban a gyanús személlyel** (akár áttételesen is), **áll-e karantén alatt az érintett?**, **van-e tünete** (ha nem szerepelt az előző körben), **gyanú esetén: lehet-e várni az ellátás kezdetével?** (pl. mikor kontaktálódott?), **mennyire a bejutáshoz milyen kontaktus kell** (kivel kell találkozni?)

ha nem: a beteg ellátható